

# **Dávky sociální péče pro rodiny s dětmi s trizomií 21 (Downovým syndromem)**

Lenka Hečková

Rodiny dětí, kterým se narodí dítě s trizomií 21 (Downovým syndromem), mají kromě obvyklých dávek v rámci sociálního zabezpečení, jako je peněžitá pomoc v mateřství a rodičovský příspěvek či v případě splnění dalších podmínek také dávky státní sociální podpory a dávek v hmotné nouzi, dále **nárok na dávky sociální péče (příspěvek na péči) a dávky na podporu pro osoby se zdravotním postižením** (příspěvek na zvláštní pomůcku a příspěvek na mobilitu). Zároveň mohou pro své dítě žádat o **průkaz osoby se zdravotním postižením (OZP)**, který držitele a jeho průvodce opravňuje k řadám výhod, a **parkovací průkaz OZP**.

Nárok na dávky sociální péče ani na průkaz OZP není automatický, je **nutné si o ně zažádat na předepsaném formuláři**, který si můžete stáhnout na rozcestníku Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV): <https://www.mpsv.cz/formulare> nebo vyzvednout na Úřadu práce (UP). **Žádosti můžete podat nejdříve v jednom roce věku dítěte**, v případě příspěvku na zvláštní pomůcku pak ve třech letech věku dítěte. Kromě toho se jak příspěvky, tak průkazy přiznávají jen **na dobu určitou**. Proto je třeba o ně žádat v průběhu života opakovaně. Celý **proces může být zdoluhavý** (trvá několik měsíců), je **nejednotný** (různé úřady rozhodují na základě podkladů od lékařské posudkové služby různě) a **pro rodinu nepříliš příjemný** (je nutno shromáždit podklady od lékařů a dalších specialistů). **Přesto ale stojí za to, o podporu usilovat. Pro rodinu může být významnou pomocí a rodina má na ni právní nárok.** Přestože, anebo právě proto, že náš stát stále preferuje ústavní péči před (pro všechny lidské bytosti) přirozenou péčí v rodině a komunitě, a do dětí a osob umístěných v ústavech investuje desítky tisíc korun měsíčně (podle různých zdrojů 30–80 tisíc korun na klienta a měsíc). Podpora pečujících rodin je oproti tomu zanedbatelná. Proč? Protože stát ví, že se rodiny o své děti postarají vždy, s minimální podporou či bez ní!

## **Příspěvek na péči**

Příspěvek na péči se poskytuje osobám od **jednoho roku věku**, které jsou z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu, závislé na pomoci jiné fyzické osoby při zvládnání základních životních potřeb. Při posuzování stupně závislosti osoby se hodnotí schopnost zvládat **deset základních životních potřeb: mobilita, orientace, komunikace, stravování, oblékání a obouvání, tělesná hygiena, výkon fyziologické potřeby, péče o zdraví, osobní aktivity, a péče**

o domácnost. U dětí se neposuzuje péče o domácnost, posuzuje se tedy pouze **devět základních životních potřeb**. Základní životní potřeby definuje příloha k vyhlášce provádějící zákon o sociálních službách. <sup>1</sup>

Posouzení schopností zvládat základní životní potřeby se vždy **porovnává s péčí o „zdravé“ dítě stejného věku**. Jestliže většina dětí v tomto věku nezvládá určitou životní potřebu z důvodu nízkého věku, pak se toto nepovažuje za neschopnost zvládat tuto životní potřebu. Pokud je zde ale potřeba **každodenní mimořádná péče**, která rozsahem, intenzitou nebo náročností podstatně přesahuje péči poskytovanou osobě téhož věku, tak výše uvedené neplatí. Např. při pravidelné rehabilitaci je nutno i malému dítěti uznat kategorii péče o zdraví, přestože o své zdraví nedokážou pečovat ani jeho intaktní vrstevníci.

**Příspěvek na péči se poskytuje ve čtyřech stupních podle náročnosti péče a nutnosti podpory v určitém počtu základních životních potřeb.** U dětí ve věku do 18 let **v I. stupni** lehké závislosti při neschopnosti zvládat tři životní potřeby činí **3 300 Kč** měsíčně, **ve II. stupni** středně těžké závislosti při neschopnosti zvládat čtyři nebo pět základních životních potřeb činí **6 600 Kč** měsíčně, **ve III. stupni** těžké závislosti a neschopnosti zvládat šest nebo sedm základních životních potřeb činí **13 900 Kč** měsíčně a **ve IV. stupni** úplné závislosti při osmi a devíti potřebách s nutností podpory pak **19 200 Kč** měsíčně. Podle aktuálně schváleného poslanceckého návrhu by mělo od 1. 7. 2024 dojít, pokud novela projde úspěšně legislativním procesem, ke zvýšení příspěvku na péči pro stupeň závislosti II, III a IV a k přidání stupně IV+ (úplná závislost s péčí mimo pobytové služby).

#### Jak přesně od 1. 7. příspěvek na péči poroste pro děti a dospělé?

Děti	počet osob	stará výše	nová výše	rozdíl	ročně mld. Kč	koef. nárůstu
I	11 900	3 300	3 300	0	0,00	1,000
II	9 500	6 600	7 400	+ 800	0,09	1,121
III	6 400	13 900	16 100	+ 2 200	0,17	1,158
IV	200	19 200	23 000	+ 3 800	0,01	1,198
IV +	4 700	19 200	27 000	+ 7 800	0,44	1,406

Dospělí	počet osob	stará výše	nová výše	rozdíl	ročně mld. Kč	koef. nárůstu
I	86 100	880	880	0	0,00	1,000
II	103 300	4 400	4 900	+ 500	0,62	1,114
III	89 100	12 800	14 800	+ 2 000	2,14	1,156
IV	25 000	19 200	23 000	+ 3 800	1,14	1,198
IV +	26 100	19 200	27 000	+ 7 800	2,44	1,406

Pozn.: Stupeň IV+ je určen osobám s úplnou závislostí a péčí poskytovanou mimo pobytové sociální služby.

Více informací na stránkách MPSV: <https://www.mpsv.cz/-/prispevek-na-peci>

<sup>1</sup> Příloha č. 1 k vyhlášce č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách

## **Průkaz osoby se zdravotním postižením OZP**

Řízení o nároku na průkaz osoby se zdravotním postižením je **samostatné řízení** a nijak nesouvisí s přiznaným stupněm závislosti příspěvku na péči. U nároku **se posuzují pouze dvě oblasti základních životních potřeb, a to mobilita a orientace**. V praxi se tudíž může stát, že dítě, které má příspěvek na péči i ve vysokém stupni, nemusí mít zároveň nárok na průkaz OZP, pokud nenaplnuje podmínky z hlediska mobility a orientace. Děti s trizomií 21 (Downovým syndromem) mají mobilitu obvykle na úrovni, která nezakládá nárok na průkaz OZP (maximálně jen nejnižší průkaz TP), jejich problémem zakládajícím nárok na průkaz je ale jejich narušená orientace.

**Rozlišujeme tři typy průkazu OZP**, které opravňují jejich držitele k různým podporám, výhodám a slevám. Nárok na **Průkaz TP** má nárok osoba se středně těžkým funkčním postižením pohyblivosti nebo orientace. Nárok na **průkaz ZTP** má osoba s těžkým funkčním postižením pohyblivosti nebo orientace. Nárok na **průkaz ZTP/P** má osoba se zvláště těžkým funkčním postižením nebo úplným postižením pohyblivosti nebo orientace **s potřebou průvodce**.

Vyhláška č. 388/2011 Sb.<sup>2</sup> stanoví, které zdravotní stavy lze považovat za podstatné omezení schopnosti pohyblivosti a orientace. Například tedy nárok na průkaz ZTP/P má osoba se zvláště těžkým funkčním postižením nebo úplným postižením pohyblivosti nebo orientace s potřebou průvodce, včetně osob s poruchou autistického spektra. Přitom zvláště těžkým funkčním postižením pohyblivosti a úplným postižením pohyblivosti se rozumí stav, kdy osoba je při dlouhodobě nepříznivém zdravotním stavu schopna chůze v domácím prostředí se značnými obtížemi, popřípadě není schopna chůze, v exteriéru není schopna samostatné chůze a pohyb je možný zpravidla jen na invalidním vozíku. Zvláště těžkým funkčním postižením orientace a úplným postižením orientace se rozumí stav, kdy osoba při dlouhodobě nepříznivém zdravotním stavu není schopna samostatné orientace v exteriéru.

Více informací na stránkách MPSV: <https://www.mpsv.cz/-/priznani-prukazu-ozp>

### **Parkovací průkaz OZP**

Držitelé průkazů ZTP a ZTP/P mají mimo jiné nárok na vydání **Parkovacího průkazu osoby se zdravotním postižením (OZP)**. Ten je opravňuje:

---

<sup>2</sup> Vyhláška č. 388/2011 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením

- požádat o vyhrazené parkovací místo v místě bydliště na odboru dopravy obce s rozšířenou působností;
- stát na vyhrazených parkovacích místech;
- stát po dobu nezbytně nutnou na zákazu stání;
- vjíždět na místa se zákazovou značkou s dodatkovými tabulkami „Mimo zásobování“ nebo „Mimo dopravní obsluhu“.

Držitelé průkazu ZTP a ZTP/P také nemusí platit dálniční známku. Výhoda je však vázána na osobu se zdravotním postižením, tato osoba tedy musí jet v autě.

Více informací na stránkách pohyblivost: <https://www.pohyblivost.cz/parkovaci-karta-pro-osobu-tezce-zdravotne-postizenou.php>

### ***Příspěvek na mobilitu***

Držitelé průkazu osoby se zdravotním postižením ZTP nebo ZTP/P, kteří se opakovaně v daném měsíci za úhradu dopravují nebo jsou dopravováni a nejsou jí poskytovány pobytové sociální služby podle zákona o sociálních službách v domově pro osoby se zdravotním postižením, v domově pro seniory, v domově se zvláštním režimem nebo ve zdravotnickém zařízení ústavní péče mají na nárok na příspěvek na mobilitu. **Příspěvek na mobilitu je opakující se dávka ve výši 900 Kč měsíčně**, která je určena za splnění podmínek osobě starší jednoho roku.

Více informací na stránkách MPSV: <https://www.mpsv.cz/-/prispevek-na-mobilitu>

### ***Příspěvek na zvláštní pomůcku***

**Nárok na příspěvek na zvláštní pomůcku má podle aktuální právní úpravy osoba s trizomií 21 (Downovým syndromem), jen v případě, pokud má těžkou nebo hlubokou mentální retardaci, a to konkrétně na pořízení motorového vozidla.** Případně také na další zvláštní pomůcky, pokud má těžkou vadu nosného nebo pohybového ústrojí nebo těžké sluchové postižení anebo těžké zrakové postižení charakteru dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu, a její zdravotní stav nevyklučuje přiznání tohoto příspěvku.

Výše příspěvku na zvláštní pomůcku poskytovaného na pořízení motorového vozidla činí 100–200 tisíc v závislosti na výši příjmu rodiny ve vztahu k životnímu minimu jednotlivce nebo rodiny. Příspěvek v nejvyšší sazbě je také vždy poskytován nezletilé osobě.

Více informací na stránkách MPSV: <https://www.mpsv.cz/-/prispevek-na-zvlastni-pomucku>

V rámci poradny ohledně Příspěvků na péči, dávek, školství se můžete obracet na:

Mgr. Lenka Hečková

[lenka.heckova@gmail.com](mailto:lenka.heckova@gmail.com)

+420 605 904 973